

ÖSSZEFOGLALÓ
a Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Tárcaközi Bizottság (NEFE TB)
részére a 2004. évi nemzetközi fejlesztési együttműködési (NEFE)
tevékenységről és a 2005. évre tervezett költségvetésről
készített beszámolóról

I. A NEFE intézményi keretei

I/1. A tárcák NEFE ügyekért felelős fősztályvezetői részvételével működő **NEFE Tárcaközi Szakértői Munkacsoport (TSZMCS)** a tárgyévben márciusban, júliusban és novemberben tartott ülést. Megfelelő fórumnak bizonyult az álláspontok egyeztetésére, a kölcsönös és folyamatos tájékoztatásra és az ágazati érdekek összehangolására. A TSZMCS eredményesen működött közre a teljes hazai NEFE-tevékenységről készített anyagok összeállításában és a NEFE TB ülések előkészítésében.

I/2. A 2324/2003. (XII.13.) számú, a Magyar Köztársaság nemzetközi fejlesztési együttműködésének keretében nyújtandó kötött segélyhitel feltételeinek kialakításáról szóló Korm. Határozat 1. pontja szerint **Kötött Segélyhitel Koordinációs Szakértői Munkacsoport** alakult, amely 2004. február 19-én megtartotta alakuló ülését. Tagjai a KüM, PM, GKM, MEH, KvVM, Eximbank és a MEHIB. A 2004. évi XCV. Törvény a külgazdasági feladatkört a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumhoz sorolta, ezért a kötött segélyhitelezési program működtetésével és finanszírozásával kapcsolatos feladatok a GKM-hez kerültek, így a munkacsoport összetétele és ügyrendje is módosul. A NEFE TB kötött segélyhitelezéssel összefüggő, a 232/2003.(XII.16.) Korm.rendelet 4.§-ban meghatározott szerepe {(1) „... a Kötött Segélyhitel Koordinációs Szakértői Munkacsoport ...tevékenységéről évente beszámol a Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Tárcaközi Bizottságnak.”; (2) „A kötött segélyhitelezés célszágait a Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Tárcaközi Bizottság határozza meg és teszi közzé”.} nem változott.

I/3. Az Európai Unió döntéshozatali tevékenységében való részvételről és az ehhez kapcsolódó kormányzati koordinációról szóló 1007/2004. (II. 12.) Korm. Határozat nyomán megkezdte működését a **29. nemzetközi fejlesztési együttműködési szakértői csoport** a Belügyminisztérium, az Igazságügyi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium és a Pénzügyminisztérium szakértőinek részvételével. Időközben a szakértői csoport munkájába bekapcsolódott a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium is. A közigazgatási struktúrában létrejött változások folytán a szakértői csoport összetételében is várható változás.

I/4. A **NEFE Társadalmi Tanácsadó Testület (TTT)** a tárgyévben kétszer, a TB üléseit megelőzően ült össze, és vonatkozó jogosítványaival élve - a Kormány részére készített tájékoztatót kivéve - véleményezte a TB elé kerülő anyagokat. A TTT állást foglalt amellett, hogy a fejlesztési együttműködés kérdéseit mentesíteni kell a pártpolitikai csatározások alól, s hogy a testület tagjai a maguk területén támogatják, a közvéleményben népszerűsítik a NEFE-t. A szervezet hatékony fórumnak bizonyult a Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenységében érdekelt különböző szegmensek képviselői számára az álláspontok egyeztetésére és harmonizálására.

II. Közbeszerzés, pályázatok, projektek, humanitárius segítségnyújtás, kötött segélyhitelezés, adósságonverzió

II/1. A Külügyminisztérium a NEFE TB határozatát figyelembe véve 2004. júniusában szerződést kötött a nyílt **közbeszerzési eljárás** során kiválasztott HUN-IDA Kht.-vel a végrehajtói szakintézményi feladatok ellátásáról. A HUN-IDA megfelelően teljesíti szerződéses kötelezettségeit, eredményesen működik közre a projektek szakmai-pénzügyi

előkészítésében, a pályázatok összeállításában, szervezi a partnerországokból érkező szakmai delegációk képzési programjait.

II/2. A Külügyminisztérium 2004 decemberében négy, vissza nem térítendő támogatást nyújtó *pályázatot* írt ki 480 millió forint keretösszegben. Ebből 120 millió forint a civil szervezetek projektjeinek támogatását célozza nyolc relációban (a négy kiemelt NEFE-partner viszonylatában, valamint Afganisztánban, Kambodzsában, Mongóliában és Ukrajnában), 300 millió forint a Szegedi Folyamat keretében Szerbia-Montenegróban és Bosznia-Hercegovinában, 30-30 millió forint pedig Ukrajnában, illetve Vietnamban megvalósítandó projektekre áll rendelkezésre mind civil, mind gazdálkodó szervezetek számára. A civil szervezetek részére kiírt pályázatok feltételeit - figyelembe véve az NGO-k javaslatait is – módosítottuk a 2003. novemberi kiíráshoz képest: a civil szervezetek kisebb összegű projektekre, egyszerre több projektre, hosszabb határidővel, kedvezőbb önrész-vállalási és előlegbiztosítási feltételekkel pályázhatnak. A Külügyminisztérium emellett vállalta, hogy pályázattási képzést szervez részükre. Ennek érdekében a HUN-IDA és a NEFEFO decemberben és januárban tartott tájékoztatót a pályázók számára.

A Külügyminisztérium továbbra is kiemelt célnak tekinti azt, hogy a NEFE-programok az átláthatóság és az elszámoltathatóság követelményeinek érvényesítésével, a civil szervezetek, magánvállalatok és az állami szervek érdekei egyensúlyának biztosításával valósuljanak meg.

II/3. A 2003 novemberében kiírt, 300 millió forint keretösszegű pályázatok alapján, továbbá a UNDP-vel kötött költségmegosztási megállapodás keretében, a HUN-IDA végrehajtó szakintézmény szervezésében, és egyéb bilaterális és multilaterális keretekben 39 *NEFE-projekt* fejeződött be az év folyamán, illetve van folyamatban. Ezek nagy része a magyar komparatív előnyöket legjobban megjelenítő technikai segítségnyújtás (képzési programok) területén valósult, vagy valósul meg.

A leghatékonyabb projekteknek a magyar rendszerváltó tapasztalatok átadását célzó programok bizonyultak.

A ráfordított összeg alapján – hazánk nemzetközi kötelezettségeiből adódóan – 2004-ben a stabilitás és a biztonsági helyzet javítását célzó programok súlya (pl. iraki és afgán rendőrök képzése) viszonylag magas volt, a 710 millió forint felhasznált, illetve lekötött összegből mintegy 220 millió forint.

Hasznos projektek indultak, illetve vannak folyamatban az egészségügy, az oktatás, a mezőgazdaság, a vízgazdálkodás, az informatika és más területeken.

A programok tervezésében és végrehajtásában sikerült érvényesíteni a NEFE TB állásfoglalását, miszerint a szűkös források mintegy 60 százaléka a négy stratégiai partneri relációban került vagy kerül felhasználásra.

A nemzetközi gyakorlatot figyelembe véve 2004-ben a projektek kiválasztása döntően a partnerországok konkrét igényeinek alapján történt, kétoldalú egyeztetés, vagy a UNDP-vel való együttműködés útján.

A NEFEFO a kivitelezők beszámolóit és a külképviseletektől beérkezett **monitoring**-jelentéseket folyamatosan értékeli. A tapasztalatok szerint a projektek megvalósítása a kivitelezők részéről általában megfelelő, de előfordulnak szervezési, technikai és költséghatékonyági problémák.

A **Vietnammal** eddig megvalósított képzési programjaink mind a partnerország, mind az EU- és más donorok részéről pozitív értékelést kaptak, azokat az újonnan csatlakozott EU-országok sikeres segélynyújtási gyakorlata jó példájának minősítik. A biztonsági és politikai helyzet miatt nehezebb a sikeres projektek megvalósítása a **Palesztin Nemzeti Hatóság** és **Irak** esetében.

Eredményesek voltak a **Kínával** megvalósuló képzési programok, amelyek a kis költségkihatást jelentősen meghaladó pozitív politikai üzenetet is hordoznak.

Két tradicionális európai donor-országgal (Hollandia, Svájc) történő együttműködés követendő jó példája volt egy rekonstrukciós projektünk **Macedóniában**.

Nemzetközi szinten is igen pozitív visszhangja volt az **afganisztáni és iraki** rendőrképzési projekteken résztvevő rendvédelmi kiképzők által végzett munkának.

Az **ukrán** határőr-vezetők képzése jól illeszkedett országaink határőrségeinek hagyományos együttműködésébe. Az ukrán fél nagyra értékelte a lőszerraktár robbanás károsultjainak megsegítéséhez nyújtott magyar hozzájárulást.

Az előkészítés alatt álló és tervezett projektek száma 47, amelyek tervezése és megvalósítása szintén az ország- és ágazati prioritások legteljesebb figyelembe vételével történt.

II/4. A társtárcaék tárgyévben kifejtett NEFE tevékenységének tapasztalatai – a beérkezett jelentések alapján

- A **Belügyminisztérium** összes ODA-tevékenységének értéke 2004-ben meghaladta a 230 millió forintot (előzetes adat). 2004-ben a Külügyminisztérium kezelésében lévő NEFE-előirányzatból átvett összegből hat NEFE-képzési programot valósított meg, ezek: bosznia-hercegovinai határőrök képzése (7,29 millió forint); palesztin választási szakértők képzése (17,5 millió forint), ukrán határőrök képzése (7,29 millió forint); szerbia-montenegrói határőrök képzése (7,29 millió forint); oktatás a kabuli rendőr-akadémián (90 millió forint), magyar rendvédelmi kiképző kontingens részvétele Jordániában az iraki rendőrség személyi állományának kiképzésében (67,275 millió forint). Szintén a KÜM NEFE-előirányzatából finanszírozva (8 millió forint értékben), a HUN-IDA-val együtt e tárca szervezte a Vietnami Országos Rendőr-főkapitányság magas szintű küldöttségének kéthetes szakmai programját. A BM humanitárius segélyekre 15 millió forintot adott ki (iraki és marokkói földrengések, cunamit követően orvoscsoport küldése Sri Lankára). A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság saját finanszírozással, ENSZ közreműködéssel, katasztrófavédelmi képzést nyújtott többek között ukrán, szerbia-montenegrói és bosznia-hercegovinai szakembereknek (összesen mintegy 500 ezer forintos költséggel). A BM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatala mintegy 50 millió forintot fordított menekültek megsegítésére, továbbá tagdíjat fizetett az IOM-nak kb. 10 millió forint értékben. A tárca saját forrásból finanszírozott békefenntartó tevékenysége keretében 42 rendőr teljesített szolgálatot Afganisztánban, Irakban, Jordániában, Macedóniában és Koszovóban az ENSZ vagy az Európai Unió által vezetett békefenntartó, rendőri missziókban (EUPM, EUPOL MAXIMA).

- A **Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium** decemberben a KÜM-mel megállapodást írt alá a Vietnamban létesítendő, 110 millió forint értékű édesvízi halászati projekt megvalósításáról. A tárca minisztere megállapodott moldáv partnerével ottani szakemberek magyarországi tapasztalatcseréjéről, ehhez kapcsolódóan KÜM finanszírozással agrárszakemberek Magyarországon tanulmányozták a lúdtenyésztést. Kínából négytagú élelmiszer-ellenőrzési szakértői delegáció járt hazánkban a maradékanyag-ellenőrzési rendszer tanulmányozása céljából. Az FVM és a Kárpátaljai Magyar Agrárvállalkozók Szövetsége májusi megállapodása alapján a magyar fél 7 db. komplex számítógép konfigurációt adott át és 7 kárpátaljai falugazdász képzését támogatta.
- A **Honvédelmi Minisztérium** közel 9500 millió forint összegű költségvetési keretből fedezte a mintegy 300 fős magyar katonai kontingens iraki tartózkodását, részben segélyszállítmányok továbbítására és biztosítására. A tárca képviselői márciusban Belgrádban tapasztalat-átadáson vettek részt a Partnerség a Békéért (PfP) program keretében.
- A **Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium** hivatalos fejlesztési segélyként (ODA) elszámolható befizetései 2004-ben közel 100 millió forintot tettek ki. Ennek túlnyomó többsége a tárca multilaterális tevékenységéből származott, amely elsősorban az ENSZ, az OECD és más multilaterális szervezetek felé történő tagdíj-, illetve önkéntesen vállalt befizetések formájában valósult meg. A tárca bilaterális tevékenysége 2004-ben egyrészt delegációk fogadásában (Macedónia és Kína), másrészt projekt-előkészítésben nyilvánult meg. Jelenleg is jóváhagyásra vár egy projekt a montenegrói környezetvédelmi közigazgatás fejlesztése területén a KÜM által kezelt NEFE-program előirányzat 10 millió forintos pénzügyi támogatásával.
- A **Pénzügyminisztérium** által kötött megállapodások alapján, a Súlyosan Eladósodott Szegény Országok Program (HIPC) keretében, Magyarország elengedte Nicaragua 24,57 millió USD összegű, teljes adósságának 90%-át és megállapodás született arról, hogy a maradék 2,45 millió USD-t 16 év alatt 32 részletben fizetik vissza. (Etiópia adósságának elengedéséről részletesebben ld. II/8. pont). Az év folyamán indonéz, vietnami, kínai és közép-ázsiai szakembereket fogadott, a makrogazdasággal, adózással, privatizációval, az államháztartás rendszerével kapcsolatos tapasztalatok átadása céljából. Nemzetközi kötelezettségek címén (EBRD tőkeemelés, IDA alaptőke-hozzájárulás, IMF HIPC segélyprogramok kamattámogatása) összesen 1176,5 millió forintot fizetett be.
- A **Határon Túli Magyarok Hivatala** a Kormány 2303/2000. XII. 15. határozata alapján a Vajdaság magyarlakta településeinek megsegítése céljából 500 millió forint összegű segélykeretet hozott létre a KÜM költségvetésében. Ebből a HTMH 2004-ben délvidéki segély címén oktatási létesítmények és képzés, felsőoktatás, valamint kultúra és szabadidő céljára összesen 11,96 millió forintot használt fel. A 2004. évi állami költségvetésben külön létrehozott Délvidéki Alapból Szerbia-Montenegró relációban összesen 172 millió forint került felhasználásra kultúra és szabadidő, oktatási létesítmények és képzés, valamint dologi kiadások címén. Egyéb támogatásokkal együtt Szerbia-Montenegró relációban a teljes támogatási összeg 188,79 millió forintot tett ki. 2004-ben a Kárpátaljai Alap előirányzat terhére a HTMH 43 millió forint összegű előirányzattal rendelkezett, és különböző célokra összesen 46,76 millió forintot fordított Ukrajna vonatkozásában. Ezt az összeget növeli a nevelési-oktatási, tankönyv- és taneszköz-támogatás, valamint a

tanácsadásra fordított támogatás, amely Szerbia-Montenegró esetén 523,3 millió forint volt, Ukrajna esetében pedig elérte a 458,5 millió forintot.

- A **Gazdasági és Közlekedési Minisztérium** a Kormány 2274/2004. (X.30.)-i határozatának megfelelően 2004. november 19-én aláírta a bosznia-hercegovinai pénzügyminisztériummal a Magyar Köztársaság Kormánya és Bosznia-Hercegovina Kormánya között pénzügyi együttműködési keretprogram kialakításáról szóló kormányközi keret-megállapodást. Ennek alapján 15 millió euró keretösszeg áll a bosznia-hercegovinai fél rendelkezésére a tuzlai és a brkoi víztisztító mű magyar vállalkozóval történő kivitelezésére. A minisztérium felügyeleti területén az Eximbank 2004 decemberében szerződést írt alá a bosznia-hercegovinai partnerszervezettel 5,8 millió euró összegű segélyhitel nyújtásáról a tuzlai víztisztító projekthez és 7,52 millió euró összegben ajánlott segélyhitelt a brcko-i víztisztító projekthez. A tuzlai víztisztító projektben 2005 első nyeredévében a várható biztosítási díj támogatásának összege 865,1 ezer euró.
- Az **Oktatási Minisztérium** a NEFE TB ajánlásainak figyelembe vételével 2004-ben kiválasztotta azokat a partnerországokat, amelyekkel a jövőben fejleszteni kívánja az együttműködést. Elsősorban Mongólia, Vietnám, a Palesztin Nemzeti Hatóság, Jemen, Afganisztán, Kína, Laosz és Szerbia-Montenegró azok az országok, ahonnan ösztöndíjasokat kíván fogadni. Az együttműködés szervezeti kereteinek kialakítása, kétoldalú megállapodások kidolgozása és aláírása érdekében az elmúlt évben minisztériumi delegáció utazott Vietnamba és Laoszba.
- Az **Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium** 2004-ben mintegy 20 millió forint értékben járult hozzá a NEFE-célterületek fejlesztéséhez. Ennek részeként Kárpátalján és a Vajdaságban támogatta a határon túli fiatalok együttműködési programját, hozzájárult a határon túli magyar gyermek- és ifjúsági szervezetek, ernyőszervezetek működési költségeihez, valamint - az Oktatási Minisztériummal közösen - hozzájárult a szabadkai és beregszászi Agora Irodák működtetéséhez. Szintén saját forrásból biztosított üdülési lehetőséget Zánkán boszniai gyermekek számára, a KÜM NEFE forrásainak felhasználásával pedig palesztin gyermekcsoportot üdültetett.
- Az **Egészségügyi Minisztérium** NEFE tevékenységét 2004-ben is a humanitárius és a technikai segítségnyújtás jellemezte. A tárca összesen mintegy 119 millió forintot fordított nemzetközi fejlesztésre. A NEFE-partnerek egy részével megújította az egészségügyi együttműködési, minisztériumok közötti megállapodásokat, illetve tárgyalásokat folytatott azok megújítására (Kína és Jemen). Szerbia-Montenegróval jelentős előrehaladás történt a kétoldalú szociális biztonsági egyezmény létesítésére vonatkozó tárgyalásokon.
- Az **Informatikai és Hírközlési Minisztérium** 2004-ben 150 millió forintot fordított hivatalos fejlesztési támogatásra. Vietnammal és Kínával K+F területen együttműködési megállapodást kötött és létrehozta az Azsia@Magyarország Információs Társadalom Fórumot. Szerbia-Montenegróban informatikai laborokat létesítettek vajdasági gimnáziumokban, Ukrajnában pedig a felsőoktatás informatikai támogatása céljából a II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskolában műholdas adatátviteli rendszert építettek ki.

II/5. Humanitárius segélyek

A 2004. december 26-án bekövetkezett dél- és délkelet-ázsiai természeti katasztrófa előtt, közel 30 millió forint értékben biztosítottunk támogatást a Külügyminisztérium NEFE és **humanitárius segélyezési keretéből** természeti és ember által előidézett katasztrófák károsultjainak megsegítésére. Magyar és nemzetközi humanitárius segélyszervezetek (Vöröskereszt, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, Magyar Baptista Szeretetszolgálat, UNICEF) közreműködésével segítséget nyújtottunk az észak-koreai vasúti szerencsétlenség, az ukrajnai lőszerraktár-robbanás, az oroszországi beszláni túsodrámá, a szudáni Darfurban történő humanitárius katasztrófa áldozatai és a gázai menekülttáborokban élők részére, illetve az akciók egy része folyamatban van.

A Külügyminisztérium központi szerepet vállalt és vállal a dél- és délkelet-ázsiai természeti katasztrófa kapcsán a magyar segélyprogramok koordinálásában és finanszírozásában, amihez kedvező feltételeket teremtett a KÜM által korábban kezdeményezett humanitárius koordinációs mechanizmus beindítása. A magyar segítségnyújtás ezúttal gyors, összehangolt, hatékony, összegében jelentős és a partnerek igényeinek megfelelő, ami már eddig is kiváltotta a partnerországok és a nemzetközi donor közösség elismerését.

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságtól a KÜM-be érkezett jelzéseket is figyelembe véve a NEFEFO a katasztrófa után 24 órán belül összehívta a formálisan még meg nem alakult Humanitárius Segélykoordinációs Szakértői Munkacsoportot, és megkezdte a rendelkezésére álló keret felhasználását az azonnali katasztrófa-elhárítást vállaló humanitárius szervezetek bevonásával (orvos-csoportok, gyógyszerek, élelmiszer, eszközök kijuttatása). Mivel a humanitárius segélyprogramok jelen beszámoló írása idején is folyamatban vannak és előreláthatóan hosszabb ideig tartanak, részletes elemzés a 2005. évi TB beszámolóban kap helyet.

II/6. Kötött segélyhitel-nyújtás

Az Eximbank által folyósítható, a nemzetközi fejlesztési együttműködés keretében biztosított **kötött segélyhitel-nyújtás** részletes szabályairól szóló 232/2003. (XII.16.) kormányrendelet a kormányzati struktúra változása miatt a 335/2004. (XII.15.) kormányrendelettel módosult. A konstrukció megkönnyíti a magyar vállalatok számára kis- és közepes volumenű beruházások (20 millió eurónak megfelelő projektösszegig) kivitelezését a partnerországokban. Erre a célra az Országgyűlés 2004-re a Külügyminisztérium NEFE keretében 290 millió forintot irányzott elő, mely összeget a kormány, takarékosági intézkedései alapján, 277,5 millió forintra csökkentett. A keret felhasználásáról a külgazdasági részlegnek decemberben a Külügyminisztériumból való formális kiválásáig a külügyminiszter, ezt követően a gazdasági és közlekedési miniszter döntött.

2005. január elején a gazdasági és közlekedési miniszter bejelentette, hogy a Kormány 4 milliárd forint összegű kötött segélyhitelt ajánl fel a délkelet-ázsiai szökőár által sújtott országok számára. A NEFE TB külön eljárás keretében, a kötött segélyhitelezés vonatkozásában kiterjesztette a partnerországi státuszt Indonéziára és Thaiföldre. A GKM valamennyi érintett országnak felajánlotta a kötött segélyhitel igénybevételének lehetőségét, pozitív válasz esetén javaslatot teszünk a státusz kiterjesztésére a többi károsult ország esetében is.

II/7. Multilaterális szervezetek támogatása

A tárgyévben az általunk leghatékonyabbnak ítélt, az EU-val szorosan együttműködő és a magyar érdekeket leginkább megjeleníteni képes ENSZ rendszerbe tartozó szervezetek részére összesen a 2003-as keretből kiutalt 150 millió forint támogatási összeget adtunk át, arra törekedve, hogy ezt az összeget a térségünkben lévő partner országokban megvalósított projektjeik finanszírozására fordítsák. A 2004-es NEFE keretből 25 millió forinttal támogattuk a nemzetközi szervezeteket.

II/8. Adósság-elengedés

A hivatalos fejlesztési támogatásra jogosult országok adósságából elengedett, vagy azok segélyezésére fordított összegeket a donor országok az OECD DAC előírása szerint ODA-kiadásnak tüntethetik fel.

2003-ban kezdtünk tárgyalásokat Etiópiával 7,5 millió USD összegű tartozásuk 90%-ának elengedéséről, 10%-ának pedig magyar vállalatok által kivitelezendő ottani fejlesztési projektek finanszírozására fordításáról. 2004 decemberében lezártuk a tárgyalást az adósságkonverzióról, s várhatóan ez év elején aláírjuk az adósság-elengedési és a NEFE-keret-megállapodást.

II/9. Szerződéses kapcsolataink alakítása

Az év folyamán megkezdtük és folytattuk a tárgyalást partnerországainkkal – mindenek előtt a négy stratégiai partner-relációval – a fejlesztési együttműködésünket szabályozó keretegyezmények megkötéséről. Olyan kormány- vagy tárcaközi megállapodásra törekszünk, amely kompatibilis a nemzetközi donorközösségben alkalmazott hasonló dokumentumokkal, tartalmazza az együttműködés elveit – beleértve az EU értékrendjének érvényesítését –, célkitűzéseit, fő területeit és a támogatás folyósításának módozatait. A megállapodás rendelkezik a feleket megillető jogokról, illetve az őket terhelő kötelezettségekről, különös tekintettel a fejlesztési együttműködési tevékenység során adományozott áruk és szolgáltatások vám-, adó- és illetékmentességére, illetve a projektben résztvevő személyekre vonatkozó szabályokra, így megkönnyítve a későbbiekben konkrét projektek lebonyolítását.

Tárcaközi keret-megállapodást eddig a Palesztin Nemzeti Hatósággal írtunk alá, de a megállapodás-tervezet egyeztetése megtörtént Etiópiával, Vietnammal és Jemennel is.

III. A 2004. évi NEFE-keret felhasználása

Az Országgyűlés 2004-re a központi költségvetés Külügyminisztérium fejezetében 1,05 milliárd forint előirányzatot hagyott jóvá a NEFE Program előirányzaton, mely összeg év közben, az általános takarékosági intézkedések alapján 832,5 millió forintra csökkent.

A NEFE TB 2004. január 30-i ülésén egyetértett a keret sarokösszegeivel és úgy foglalt állást, hogy minden összeget irányadónak kell tekinteni, a tényleges felhasználásról a konkrét igények alapján lehet dönteni.

A NEFE-keret tényleges felhasználását több tényező befolyásolta: az egyes partnerországok (pl. Irak, Ukrajna) belpolitikai eseményei miatt a projektek kivitelezése egyes

esetekben elhúzódott. A 2004. évre tervezett projektek egy részének megvalósítása és lezárása ezért 2005-ben várható.

IV. A NEFE-keret tervezett felosztása 2005-ben

A NEFE-Program előirányzaton nemzetközi fejlesztési programok végrehajtására 2005-re 779,6 millió forint áll rendelkezésre. A múlt évi tapasztalatok figyelembe vételével, az előrelátható tervezés érdekében, a keret indikatív felosztására a NEFEFO javaslatot tett, mely a NEFE MB-n történt egyeztetést követően az alábbi formában nyert illetékes KÜM vezetői jóváhagyást:

Nyugat-Balkán és Kelet-Európa Alap: 166,6 millió forint. (+ a 2004-ben a 2005-ös keret terhére már jóváhagyott 33,4 millió forint, vagyis összesen 200 millió forint, ami az idei keret 25,65%-a).

Ezen belül a stratégiai partnerországokra 150 millió forint.

Ázsia Alap: 95 millió forint (+ a 2004-ben jóváhagyott ösztöndíjas képzés 2005. évi várható költsége: 5 millió forint, vagyis összesen 100 millió forint, ami az idei keret 12,82%-a).

Ezen belül a stratégiai partnerországra 70 millió forint.

LDC Alap: 90,6 millió forint. (+ a 2004-ben a 2005-ös keret terhére már jóváhagyott 10 millió forint, vagyis összesen 100,6 millió forint, ami az idei keret 12,9%-a.)

Stabilitás Alap (a nemzetközi politikai folyamatok során kialakuló, azonnali reagálást, brüsszeli vagy más nemzetközi fórumon történő felajánlást, pénzügyi hozzájárulást igénylő helyzetek kezelésére, az eddigi gyakorlat alapján főként biztonsággal, jó kormányzati gyakorlattal, demokratikus választások támogatásával összefüggésben, elsősorban afgán, iraki, palesztin relációban): 64 millió forint. (+ a 2004-ben a 2005-ös keret terhére a már jóváhagyott 76 millió forint, vagyis összesen 140 millió forint, ami az idei keret 17,96%-a.)

Ezen belül a stratégiai partnerországra 60 millió forint.

NGDO Alap (2005-ös NGDO pályázat): 140 millió forint, ami az idei keret 17,96%-a.

Multilaterális keretek között biztosított támogatás: 70 millió forint, ami az idei keret 8,98%-a.

Kommunikációs Alap: 9 millió forint, ami az idei keret 1,15%-a.

Tartalékalap (az elfogadott, de valamilyen okból meg nem valósuló projektek költségvetésének évközi átcsoportosításával növekedhet): 20 millió forint, ami az idei keret 2,56%-a.

V. A nemzetközi donorközösségben végzett tevékenység

V/1. A fejlődő országok megsegítése az **Európai Unió** egyik legfontosabb alapelvére, a szolidaritásra épül. A Bizottság és a tagállamok 2003-ban kb. 30 milliárd eurót fordítottak hivatalos fejlesztési támogatásra. Az új tagállamok belépésével, bár szerényen, de tovább nőtt ez az összeg, s napjainkban az EU a legnagyobb donor, több mint felét adja a világ összes fejlesztési támogatásának.

A csatlakozással és az *acquis communautaire* alkalmazásával Magyarország is részévé vált az EU fejlesztési politikájának. Valamennyi döntéshozatali szinten képviseltetjük magunkat, nyolc komitológiai bizottságban, négy tanácsi munkacsoportban, fejlesztési főigazgatói és miniszteri szinten egyaránt.

A tárgyév kiemelkedő jelentőségű eseménye volt a 2004. május 31 - június 1-jén tartott dublini informális fejlesztési miniszteri találkozó, amelyen Magyarország először vett részt teljes jogú tagként.

Említést érdemel továbbá az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsának (ÁKÜT) 2004. november 22-23-án megrendezett ülése, amelyen szinte valamennyi, jelenleg is aktuális témában sor került eszmecsereére. A magyar részről elhangzott felszólalások elsősorban a Millenniumi Fejlesztési Célokra és az ODA vállalási szinttel kapcsolatos kérdésekre irányultak. Eredményként könyvelhető el, hogy az EK fejlesztési együttműködési tevékenységéről készített éves jelentéshez fűzött magyar észrevételek a tanácsi konklúzióban is megjelentek.

A csatlakozással jelentkező kihívásoknak való megfelelés érdekében kezdeményeztük az új tagállamok tapasztalatcseréjét és a fejlesztési együttműködési politikák koordinációját: 2004. június 17-18-án hazánkban találkoztak a visegrádi országok (V4), a balti országok (B3) és Szlovénia fejlesztési együttműködési ügyekben illetékes külügyi és pénzügyminisztériumi szakemberei. A résztvevők egyetértettek abban, hogy az új tagállamok új értékekkel tudják gazdagítani az EU fejlesztési politikáját, s rámutattak arra, hogy fontos a fejlesztéspolitikai biztonságpolitikai vetülete. A fejlesztési együttműködés és a regionális stabilitás összefüggésének hangsúlyozása mindazonáltal nem jelenti azt, hogy szem elől tévesztenénk a Millenniumi Célkitűzéseket. Egyetértés alakult ki abban is, hogy az új tagországok gazdasági helyzete miatt az eredetileg elképzelt 2006-nál később lehet csak elérni a barcelonai kötelezettségvállalásokban foglalt 0,39%-os ODA/GNI arányt.

A 2004. szeptember 24-én Prágában megrendezett, „Kibővült Európa – növekvő felelősség” című konferencián a rendező Csehország mellett Lengyelország és Magyarország kapott prezentációs lehetőséget. Hozzászólásunk az új tagországok előtt álló kihívásokra, a finanszírozásra, a földrajzi prioritásokra és a komparatív előnyökre összpontosult.

Lényegében ezen területekre fókuszáló felszólalásokkal vettünk részt NEFEFO főosztályvezetői szinten az EU fejlesztési főigazgatók valamennyi informális értekezletén (a tárgyévben négy alkalommal).

Magyarország első ízben készítette az EU felkérésére fejlesztési együttműködési témában értékelést a Millenniumi Fejlesztési Célok megvalósításáról. Az ENSZ 2005. őszi megrendezésre kerülő csúcstalálkozója számára készül az EU közös jelentés, amelynek ez az anyag is részét fogja képezni. Az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottság (EKTB) által is jóváhagyott jelentést határidőben, az új tagállamok közül elsőként, számos régi tagállamot is megelőzve megküldtük a Bizottságnak.

Magyarország fejlesztési területen kifejtett aktív munkáját bizonyítja, hogy hazánkba látogatott Bernard Petit, a fejlesztési főigazgatóság igazgatója, a Cotonou-Egyezmény felülvizsgálatára irányuló tárgyalások főtárgyalója.

Hasonló elismerésként értékelhető, hogy Louis Michel fejlesztési biztos hivatalba lépését követően szűk körű, 4 tagállamot érintő szakértői egyeztetőt tartott, melyre az új tagállamok közül a NEFEFO vezetőjének személyében egyedül Magyarország képviselője kapott meghívást.

V/2. A **Kanadai Nemzetközi Fejlesztési Hivatal (CIDA)** az **ODACE-program** keretében kanadai szakértők révén segítséget nyújtott a pályázati felhívás összeállításában, a tanulmányutak szervezéséhez használható útmutató kidolgozásában, szeptemberben pedig 2 napos szemináriumot szervezett a NEFE lényegi kérdéseiről a parlamenti képviselők, kormányzati tisztviselők és civil szervezetek reprezentánsai részére. A program kapacitásépítési része 2005 májusában lezárul, ezt követően a háromoldalú együttműködés kerül előtérbe. Ennek első lépéseként a kanadai szakértőkkel megszövegezett, a civil szervezetek NEFE- programjainak támogatására kiírt pályázati felhívás néhány nyertes pályázatát a kanadai fél 50%-os költségmegosztásban támogatja, s így a rendelkezésre álló keret (120 millió forint) jelentősen megnövekedhet.

V/3. A **UNDP**-vel kötött költségmegosztási megállapodás keretében az idei évben néhány oktatási és közvélemény felkészítési programon kívül (pl: ENSZ Akadémia), tanulmányutat szerveztünk kirgiz borászati szakemberek részére és számos, a magyar NEFE-politikával és a Szegedi Folyamattal összhangban álló projekt van előkészítés alatt a délkelet-európai térségben.

VI. Társadalmi kapcsolatok, NEFE-képzés

VI/1. Kapcsolat parlamenti képviselőkkel

A NEFE-vel kapcsolatos feladatok eredményes ellátásának a jogalkotás és a költségvetési támogatás szempontjából alapvető feltétele, hogy az Országgyűlés ismerje és támogassa ezt a tevékenységet. A Külügyi-, valamint Költségvetési és Pénzügyi Bizottság tagjai ezért két alkalommal írásos tájékoztatót kaptak NEFE-tevékenységünk aktuális kérdéseiről. Szervezésünkben két országgyűlési képviselő kanadai tanulmányúton vett részt és meghívást kaptak a CIDA által októberben a Külügyminisztériumban rendezett kétnapos szemináriumra is. A Külügyi Bizottság alelnöke a KÜM NEFEFO főosztályvezetőjével és magyar civil szervezetekkel együtt részt vett szeptemberben Prágában az új tagállamok fejlesztéspolitikai konferenciáján.

VI/2. Kapcsolat a civil szférával

Jelentősen szélesedtek, javultak és érdemivé váltak a KÜM kapcsolatai a hazai civil szféra képviselőivel. Míg kezdetben a viszony az ismerkedés és a bizalomépítés első, nehéz lépéseinek jegyében alakult, a tárgyévben – nagy részben az intézményesített párbeszéd megkezdése és folytatása eredményeképpen – a konstruktív és az egyre hatékonyabb együttműködés vált jellemzővé. Különösen sikeres volt a közös munka a humanitárius segélykoordináció területén. A TTT novemberi ülésén tagjává választotta a Környezet- és Természetvédő Szervezetek Országos Találkozásának küldöttét, így a „zöldek” képviselője is helyet kapott a testületben.

VI/3. Kapcsolat a magánszektoral

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara képviselői – szervezésünkben - kanadai NEFE-tanulmányúton vehettek részt. Az MKIK konzultációs lehetőséget kapott, s azzal aktívan élt a VI/5. pontban részletezett, külképviseleti NEFE-felelősi rendezvényen.

A TB 2/2004 számú határozatának megfelelően folyamatban van a hazai magán- és civil szektor segítése EU és a nemzetközi pénzügyi intézetek NEFE pályázatainak elnyeréséhez a Pénzügyminisztériummal, a Gazdasági és Közlekedési Minisztériummal és az

ITDH-val együttműködve. A tárgyév végén elkészültek a magánszektor könnyebb tájékozódását elősegítő összefoglalók (az EU fejlesztési projektjeinek pályázati szabályairól, az EU adományok pályázati rendjéről; az EU regionális fejlesztési programjairól) az ITDH-val és a MKIK-val ezek alapján történő egyeztetés 2005 elejének kiemelt feladata lesz.

VI/4. NEFE-kommunikáció

A TB 2004. januári ülésén elfogadott kommunikációs stratégiai koncepciónak megfelelően a Külügyminisztérium az elmúlt időszakban minden célcsoportban erősítette a NEFE lényegének és céljainak ismertségét.

A külügyminisztérium és a projektvégrehajtók erőfeszítésének eredményeképpen a tömegtájékoztatási eszközök több, pozitív hangvételű tájékoztatást közöltek a fejlesztési együttműködés és a humanitárius segélyezés kérdéseiről, valamint egyes projektekről.

Folyamatban van két NEFE-tájékoztató kiadása.

A továbbiakban fontos, hogy a társtárca, az üzleti élet és a civil szféra is aktívabban bekapcsolódjon a kommunikációba.

VI/5. NEFE-képzés

Külképviselteink NEFE-ért felelős diplomatái 2004 nyarán három turnusban szakmai képzésen vettek részt a Külügyminisztériumban. Érintett külképviselteinket rendszeresen tájékoztatjuk a fontosabb, fejlesztési együttműködéssel kapcsolatos anyagokról, fejleményekről.

A HUN-IDA szervezésében „ENSZ Akadémiát” indítottunk novemberben a NEFE-ről „A XXI. század fejlesztési politikája” címmel a Magyar Tudományos Akadémián.

A TB 2004. januári ülésén egyetértett azzal, hogy a Külügyminisztérium a szaktárcaikkal együttműködve, a nem-kormányzati szervek bekapcsolásával dolgozza ki a hazai NEFE-oktatás és képzés koncepcióját. Ennek megfelelően az elmúlt évben a NEFEFO tárgyalta több felsőoktatási intézmény vezetőjével, akik készségüket fejezték ki a NEFE-oktatás intézményes keretek között történő megkezdésére. Az indításnak egyelőre költségvetési és akkreditációs akadályai vannak, de az ELTE már benyújtotta pályázatát féléves NEFE-képzés beindítására és a Corvinus Egyetem is hasonló képzés indítását tervezi az idén.

Budapest, 2005. február